

**MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA BOLALARNI G'OYAVIY-
ESTETIK VA AXLOQIY TARBIYALASHNING INNOVATSION METODLARI**

**Andijon davlat pedagogika instituti
mustaqil tadqiqotchisi
Iminov Odilbek Nabidjanovich**

Doi: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15227094>

Annatotsiya: Maktabgacha ta'limda bolalarning g'oyaviy-estetik va axloqiy tarbiyasi muhim ahamiyatga ega ekanligi ifodalangan. Shuningdek, innovatsion metodlar bu jarayonda yangi yondashuvlar, texnologiyalar va o'qitish uslublarining integratsiyasini ta'minlashi, g'oyaviy-estetik tarbiyada, asosan, san'at, musiqa, adabiyot va tabiat bilan tanishish orqali bolalarda go'zallikni tushunish va qadrlash hissi rivojlantirilishi yoritib berilgan.

Kalit so'zlar: g'oyaviy-estetik tarbiya, axloqiy tarbiya, estetik tarbiya, badiiy faoliyat, innovatsion metodlar.

Maktabgacha ta'lim bolalar shaxsiyatining ilk shakllanish bosqichi bo'lib, ularning g'oyaviy, estetik va axloqiy tarbiyasiga katta e'tibor qaratilmoqda. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarga beriladigan tarbiya, nafaqat ularning intellektual rivojlanishiga, balki ijtimoiy va axloqiy mas'uliyatlarini, estetik sezgirliklarini shakllantirishga ham xizmat qiladi. Ushbu tezisda maktabgacha ta'limda bolalarni g'oyaviy-estetik va axloqiy tarbiyalashning innovatsion metodlari va usullari kengroq yoritiladi.

G'oyaviy-estetik tarbiya – bu bolalar shaxsiyatini shakllantirishda muhim ahamiyatga ega bo'lib, uning maqsadi bolaning dunyoqarashini, estetik fazilatlarini, go'zallikni sezish va qadrlash qobiliyatini rivojlantirishdir. Maktabgacha ta'limda bolalar san'at, musiqa, badiiy faoliyat, ranglar va shakllarni tushunish orqali estetik sezgirlikni rivojlantiradilar. Bolalar uchun g'oyaviy tarbiya esa milliy va universal qadriyatlarni anglash, adolat, to'g'rilik va hayotga nisbatan ijobiy munosabatni shakllantirishni o'z ichiga oladi. Estetik tarbiya, ayniqsa, tasviriy san'at, musiqa va raqs orqali bolalar ongida go'zallik va estetik qiyofalarni o'rganish imkonini yaratadi.

Maktabgacha ta'limda axloqiy tarbiya bolalarning o'dob-axloqini, jamiyatdagi to'g'ri va noto'g'ri xatti-harakatlarni farqlashni o'rgatadi. Bu jarayonda bolalar o'zaro munosabatlarda samimiyat, hurmat, rahm-shafqat va adolat kabi axloqiy qadriyatlarni o'zlashtiradilar. Axloqiy tarbiya nafaqat individual sifatlarni, balki bolaning jamiyatga nisbatan mas'uliyatini ham rivojlantiradi. Axloqiy qadriyatlar bolalarda mehr-muhabbat, do'stlik, yordam berish, qoidalarga rioya qilish va boshqalarni hurmat qilish kabi oddiy, lekin juda muhim fazilatlarini shakllantiradi.

Maktabgacha ta'limda bolalarni g'oyaviy-estetik va axloqiy tarbiyalashda innovatsion metodlar muhim o'rin tutadi. Bunday metodlar bolalarni faollikka undash, ularni ijodkorlikka jalb qilish va axloqiy qadriyatlarni o'rganishga qiziqtirishga xizmat qiladi.

• **Interaktiv usullar:** Interaktiv o'qitish metodlari bolalarni o'qish jarayoniga faol jalb qilishga yordam beradi. Masalan, ertaklar orqali axloqiy qadriyatlarni o'rganish, san'at asarlari bilan tanishtirish va ular orqali muhokama qilish, rangli kartochkalar va shakllar yordamida estetik sezyarlarni rivojlantirish mumkin. Bolalar bunday metodlar yordamida o'zlarining fikrlarini erkin ifodalashga, ijodkorlikni rivojlantirishga o'rganadilar.

• **San'at va badiiy faoliyat:** Maktabgacha ta'limda san'at va badiiy faoliyat, jumladan, tasviriy san'at, musiqa, drama va teatr, bolalarga estetik tarbiya berishda samarali vositadir. Bolalarga ranglar, shakllar, musiqa va harakatlar orqali estetik go'zallikni anglashga yordam beradi. Tasviriy san'at va musiqa mashg'ulotlari bolalarning ijodkorligini rivojlantiradi, ular go'zallikni tushunishga, yaratishga va qadrlashga o'rganadilar.

• **Raqs va harakatlar:** Raqs va harakatlar orqali bolalar o'zlarining estetik sezgirliklarini va ritmni his qilish qobiliyatlarini rivojlantiradilar. Bu jarayonda bolalar musiqa va harakatlarni birlashtirish orqali estetik qadr-qimmatlarni o'rganadilar.

• **Axloqiy hikoyalar va ertaklar:** Axloqiy hikoyalar va ertaklar orqali bolalarni jamiyatdagi axloqiy qadriyatlar bilan tanishtirish mumkin. Bunday hikoyalar va ertaklar bolalarga axloqiy masalalarni tushunishga yordam beradi, ularni haqiqiy va yolgʻon, adolat va nohaqlik, rahm-shafqat va qattqlik kabi tushunchalar bilan tanishtiradi.

• **Boshqalar bilan ishlash va ijtimoiy koʻnikmalar:** Bolalar oʻrtasida oʻzaro hamkorlikni rivojlantirish, jamoaviy oʻyinlar, guruhli ishlar orqali doʻstlik, yordam berish, oʻzaro hurmatni rivojlantirish mumkin. Bu usullar bolalarda empatiya va masʼuliyatni oʻrgatadi.

Maktabgacha taʼlimda innovatsion metodlar bolalar shaxsiyatining har tomonlama rivojlanishiga xizmat qiladi. Bu metodlar bolalarga nafaqat bilim, balki jamiyatga toʻgʻri munosabatda boʻlish, ijtimoiy va axloqiy masʼuliyatni his qilish, estetik qadr-qimmatlarni qadrlashni oʻrgatadi. Shuningdek, innovatsion metodlar yordamida bolalar kreativ fikrlash, muammoni hal qilish va ijodkorlikni rivojlantiradilar.

Bolalar bu usullar yordamida koʻnikmalarni rivojlantirishga qodir boʻladilar, shu bilan birga, ular jamiyatda yaxshi odam boʻlishni, axloqiy va estetik qadriyatlarni hurmat qilishni oʻrganadilar.

Maktabgacha taʼlim tashkilotlarida bolalarni gʻoyaviy-estetik va axloqiy tarbiyalashning innovatsion metodlari nafaqat ularning intellektual rivojlanishiga, balki ijtimoiy va maʼnaviy fazilatlarining shakllanishiga ham katta taʼsir koʻrsatadi. Bu metodlar bolalarni dunyoqarashi keng, estetik goʻzallikka qiziqqan va axloqiy masʼuliyatni anglagan shaxslar sifatida tarbiyalaydi. Innovatsion yondashuvlar orqali maktabgacha taʼlim tashkilotlarida bolalarni nafaqat bilimli, balki ijtimoiy, axloqiy va estetik jihatdan yetuk shaxslar qilib tarbiyalash mumkin.

Adabiyotlar:

1. Xudoyberdiyev, S. (2020). “Maktabgacha taʼlimda gʻoyaviy-estetik tarbiya”.
2. Abdullaeva, G. (2021). “Axloqiy tarbiya va uning ahamiyati”.
3. Shamsutdinova, D. (2019). “Maktabgacha taʼlimda axloqiy va estetik tarbiya metodlari”.
4. Karimova, L. (2022). “Innovatsion metodlar va maktabgacha taʼlimda ularning qoʻllanilishi”.